

MORZENIE (17) *sb n*

o oraz pierwsze e jasne, końcowe e pochylone.

sg *N* morzenie (10); -e (1), -(e) (9). ◇ *G* morzeni(a) (2). ◇ *A* morzeni(e) (3). ◇ *I* morzenim (1).
◇ *pl A* morzeni(a) (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI w. s.v. morzysko.

1. *Wewnętrzny ból brzucha; colica Mymer¹; chordapsus, dysenteria, ileos, rosio intestinorum, strophus, tormina; tormines Cn (15) : Colica. Darmiecht. Morzenie (Itrzewna dna II wyd.) Mymer¹ 38v; kiedy Kaczkę na żywoth przyłoży czału morzenia/ tedy niemocz odchodzi/ á kaczątka zdycha. FalZioł IV 18a, IV/8a, 18d; Wfzakoż gdzieżkolwie fie poczyna morzenie pófpolicie fie zoftawa na dnie w żołądku GlabGad K6v, K6, K6v; Iáko też o tym wyráził iáśnie Ekklezyáftes temi słowy: Czuyność/ kolerá/ y morzenie [tortura Vulg Eccli 31/23; gryżienie WujBib] ieft mężowi ożárłem. WerGość 228.*

W charakterystycznym połączeniu: morzenie oddalać (3).

Wyrażenia: »morzenie od glist« = vermina BartBydg, Cn (1): Vermina, morzenye od glisth BartBydg 168.

»morzenie w jelitach« = lagonoponus Murm; lagonoponos BartBydg (2): Lagonoponus [...] Das krymmen ym leibe. Morzenye wyelitach. Murm 80; BartBydg 79.

»wnętrza morzenie« (1): [ciepłe źródła] iáko pomóc porządnie pijącemu przynofzą/ ták/ ktoby fie nierządnie w nich chował/ nie máłe przypadki po sobie zoftawią iáko womity/ kurcze/ głowy bolénie/ wnątrza morzenie/ álbo rzezánia Oczko 23v.

»morzenie w żywocie, [żywota, w brzuchu]« (2): Też proch tego kopru/ pożyway w polewkach iakiech kolwiek [...] y bolienie/ morzenie w żywocie oddala. FalZioł 7d; GlabGad K6; [Morzenie w Brzuchu/ fzukay Zywoťa morzenie SienHerb B#v, D#v].

Szeregi: »bolenie (a. boleść), (i) morzenie« (2): Mięfo Lwowe nad inłze iefth gorętfze/ grube/ á ku fthrawieniu trudne/ kto go pożywa czyni w zywoce boleć y morzenie. FalZioł IV 11b, I 7d.

»gryzienie albo morzenie« (1): richley fie ftawa [wino] ocztem gdi nie wiele ma ftopniow do kwańności. Z kąd przychodzi grizienie albo morzenie w żywocie. GlabGad K6.

»morzenie albo rzezanie« (1): Oczko 23v cf »wnętrza morzenie«.

2. *Nękanie, gnębieńie, męczenie; tortura Cn (1) :*

Wyrażenie: »głodem morzenie« = imperata inedia, illata famas Cn (1): Toć ieft oná mátká wfzelkiew nietzyftości/ [y] gniewu Bożego/ ktora pánowánie fwoie vmocniła [...] grozbámi/ więzienim/ głodem morzenim/ mietzem KrowObr 242.

3. *Senność (1) :*

Wyrażenie: »morzenie snu« (1): Sopor, Sen/ morzenie fnu. Mącz 402c.

Synonimy: 1. bol, bolenie, boleść, choroba, ciężkość, darcie, gryzienie, kłocie, kolka, łamanie, rzezanie, strzekanie, żarcie; 2. ciśnienie, gnębieńie, przenaśladowanie, prześladowanie, przymuszanie, trapienie.

Cf MORZYĆ, MRZENIE